

Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Mensenhandel in en uit beeld

Update cijfers schadevergoedingen 2010-2014

Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Mensenhandel in en uit beeld

Update cijfers schadevergoedingen 2010-2014

Colofon

Referentie: Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2015).
Mensenhandel in en uit beeld. Update cijfers schadevergoedingen 2010-2014. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
070 – 370 4514
www.nationaalrapporteur.nl

Grafische en digitale realisatie: Studio Kers

©Nationaal Rapporteur 2015

Belangrijkste ontwikkelingen

Deze update bevat de kerncijfers van het aantal opgelegde schadevergoedingsmaatregelen in de periode 2010-2014 en van het aantal financiële tegemoetkomingen waarop slachtoffers' via het Schadefonds Geweldsmisdrijven aanspraak maakten in 2013 en 2014. Deze cijfers vormen daarmee een update van "[Mensenhandel in en uit beeld II](#)".

Slachtoffers van mensenhandel hebben op grond van internationale en nationale wet- en regelgeving recht op schadevergoeding. In Nederland bestaan verschillende mogelijkheden om het recht op schadevergoeding te effectueren. Binnen het strafproces kunnen slachtoffers zich als benadeelde partij voegen. In het geval van een toegekende vordering wordt hieraan vrijwel altijd een schadevergoedingsmaatregel gekoppeld. De cijfers in deze update tonen dat het aantal opgelegde schadevergoedingsmaatregelen daalde van 35 zaken in 2012 naar 26 zaken in 2013 en daarna weer steeg naar 45 zaken in 2014. Driekwart van de onherroepelijk opgelegde schadevergoedingsmaatregelen is in de periode 2010-2014 uitgekeerd in het kader van de voorschotregeling. Dat betekent dat wanneer de veroordeelde binnen acht maanden niet aan zijn of haar betalingsverplichting heeft voldaan, de staat aan het slachtoffer de schadevergoeding heeft uitgekeerd. De voorschotregeling voorkomt dat het slachtoffer met lege handen komt te staan. Omdat het slachtoffer ineens een grote som geld ontvangt bestaat wel het risico dat het slachtoffer opnieuw de dupe wordt wanneer anderen dit geld weer willen afpakken. Tegen deze achtergrond is in "[Mensenhandel in en uit beeld II](#)" aan de minister van Veiligheid en Justitie aanbevolen om bij de inrichting van het nationaal verwijsmechanisme extra aandacht te besteden aan de nazorg aan slachtoffers, in het bijzonder aan slachtoffers die een schadevergoeding hebben ontvangen, ter voorkoming van herhaald slachtofferschap.

Buiten het strafrecht of civiel recht kunnen slachtoffers hun geleden schade via het Schadefonds Geweldsmisdrijven (hierna: het Schadefonds) verhalen. Het Schadefonds spreekt over financiële tegemoetkomingen in plaats van volledige schadevergoedingen. In 2013 en 2014 heeft het Schadefonds over respectievelijk 58 en 61 aanvragen van slachtoffers een besluit genomen. In 2014 is ruim driekwart van de aanvragen toegekend. Dat is een behoorlijke stijging ten opzichte van voorgaande jaren.² Deze stijging is waarschijnlijk het gevolg van de aanpassing van het beleid van het Schadefonds per medio 2012: mensenhandel wordt sindsdien per definitie als opzettelijk gepleegd geweldsmisdrijf beschouwd op grond waarvan slachtoffers in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming bij het Schadefonds. Eind 2014 heeft het Schadefonds haar beleid verder verruimd: het strafrechtelijke onderzoek is geen vereiste meer bij het besluit van het Schadefonds. Het is nog te vroeg om uitspraken te doen over hoe deze aanpassingen zich vertalen in de cijfers.

Net als in voorgaande jaren werden de aanvragen van (West-)Afrikaanse slachtoffers meestal afgewezen. 84,2% van de aanvragen van deze slachtoffers is in 2013 en 2014 afgewezen. Deze ontwikkeling is in lijn met eerdere vergelijkbare zorgelijke constatering in "[Mensenhandel in en uit beeld II](#)". (West-)Afrikaanse slachtoffers worden steeds minder vaak aangemeld bij CoMensha en op meerdere vlakken bestaat de zorg of deze groep wel genoeg perspectief heeft in de voor slachtoffers van mensenhandel bedoelde procedures (zie ook "[Mensenhandel in en uit beeld II](#)").

Het Schadefonds krijgt zelden te maken met aanvragen van minderjarige slachtoffers: 2,5% van de aanvragen in 2013 en 2014 betrof minderjarigen. Dat is opvallend omdat bij CoMensha substantieel meer minderjarigen worden aangemeld (in 2013 en 2014 ging het om ongeveer 18% van het totaal aantal aangemelde mogelijke slachtoffers, zie ook "[Update cijfers mogelijke slachtoffers 2010-2014](#)"). Dit doet de vraag rijzen in hoeverre instanties die met minderjarige slachtoffers te maken krijgen weten dat deze slachtoffers hun recht op een

1 Omwille van de leesbaarheid wordt gesproken over 'slachtoffers', ook daar waar *mogelijke* slachtoffers worden bedoeld. Dit is verschillend van de schrijfwijze 'slachtoffers^m' zoals in de "Update cijfers mogelijke slachtoffers 2010-2014". In die update gaat het veelal om mogelijke slachtoffers (slachtoffers^m) die soms al bij de geringste aanwijzing mensenhandel zijn aangemeld terwijl het in deze update (mogelijke) slachtoffers betreft die na signalering een beroep doen op de slachtoffers van mensenhandel bedoelde wet- en regelgeving.

2 Zie ook [Nationaal Rapporteur 2014, Hoofdstuk 8](#).

financiële tegemoetkoming ook buiten het strafrecht en civiel recht kunnen verhalen. Om er voor te zorgen dat instanties de weg naar het Schadefonds weten te vinden, verzorgt het Schadefonds reeds trainingen aan SHOP (hulp en opvang prostitutie en mensenhandel), Fier Fryslân, Slachtofferhulp, politie en justitie. Minderjarigen komen ook in andere dan de hier genoemde opvangcentra terecht. Bijvoorbeeld jeugdzorginstellingen en, indien het om alleenstaande minderjarige vreemdelingen gaat, de beschermde opvang. Het nationaal verwijzingsmechanisme is bij uitstek het mechanisme dat de verwijzing van minderjarige slachtoffers naar het Schadefonds moet waarborgen.

1. Centraal Justitieel Incassobureau

Eén van de mogelijkheden om schade die het gevolg is van een strafbaar feit vergoed te krijgen is via een voeging als benadeelde partij in het strafproces.³ De rechter beslist dan gelijk met de uitspraak in de strafzaak tegen de verdachte over de schadevergoeding.⁴ Aan een toegekende vordering wordt, op vordering van het Openbaar Ministerie (OM), vrijwel altijd een schadevergoedingsmaatregel gekoppeld. Op grond van deze strafrechtelijke maatregel moet de veroordeelde de schadevergoeding aan de Staat betalen.⁵ Het OM zorgt voor de uitvoering ervan ten behoeve van het slachtoffer, opdat geen (vaak voor het slachtoffer onwenselijke) relatie hoeft te blijven bestaan tussen het slachtoffer en de verdachte.⁶ Het aantal dagen vervangende hechtenis kan, op bevel van de Officier van Justitie (OvJ) ten uitvoer worden gelegd, maar dit vervangt niet de schadevergoeding. De vervangende hechtenis moet als drukmiddel dienen om de veroordeelde te laten betalen.⁷

Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) is de landelijke dienst die in opdracht van het Openbaar Ministerie verantwoordelijk is voor de uitvoering (de inning en incassering) van deze schadevergoedingsmaatregelen.⁸ Deze paragraaf bevat de cijfers omtrent de opgelegde schadevergoedingsmaatregelen in de periode 2010-2014. Daarmee vormen deze cijfers een update van paragraaf 8.2 in “Mensenhandel in en uit beeld II”.⁹

1.1 Aantal opgelegde schadevergoedingsmaatregelen

De volgende figuur toont het aantal *onherroepelijk* opgelegde schadevergoedingsmaatregelen per jaar, tegen de achtergrond van het totaal aantal veroordelingen voor (mede) mensenhandel (in eerste aanleg).¹⁰ Het aantal zaken waarin een schadevergoedingsmaatregel werd opgelegd daalde van 35 zaken in 2012 naar 26 zaken in 2013, maar steeg daarna naar 45 zaken in 2014. Deze daling en daaropvolgende stijging wijkt iets af van het aantal *in eerste aanleg* veroordelingen voor (mede) mensenhandel in dezelfde periode. Dat nam in 2012 en 2013 toe naar respectievelijk 107 en 151 veroordelingen en daalde weer in 2014 naar 124 veroordelingen.¹¹ Het aantal *unieke* slachtoffers bij de in totaal 136 opgelegde schadevergoedingsmaatregelen is 178.¹²

3 Art. 51f Sv; zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), Hoofdstuk 8; [Nationaal Rapporteur 2012](#), p. 135 e.v.; zie verder [NRM5](#), p. 82 e.v., [NRM7](#), p. 497.

4 Art. 51f Sv; [NRM5](#), p. 82 e.v., [NRM7](#), p. 497; [Nationaal Rapporteur 2012](#), p. 135 e.v., [Nationaal Rapporteur 2014](#), Hoofdstuk 8; zie verder [Sas 2010](#); [Sas 2012](#).

5 Art. 36f lid 1 Sr; zie ook [Sas 2010](#), p. 85; zie verder [Nationaal Rapporteur 2014](#), Hoofdstuk 8.

6 Zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), Hoofdstuk 8.

7 Zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), Hoofdstuk 8 voor een meer volledig juridische kader omtrent schadevergoedingsmaatregelen.

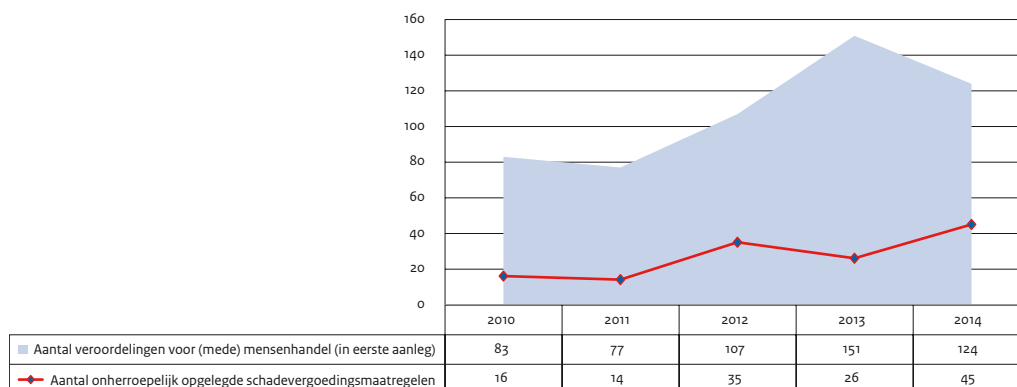
8 Zie [Staatscourant 2013](#), 5107 & [Nationaal Rapporteur 2014](#), §8.2.

9 Zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), Hoofdstuk 8.

10 Het gaat om de veroordelingen voor (mede) mensenhandel in eerste aanleg. Het is nog onbekend in hoeveel zaken hoger beroep is ingesteld. De cijfers in Figuur 1 zijn dus uitsluitend ter indicatie aangezien de *in eerste aanleg* veroordelingen voor (mede) mensenhandel geen cohort vormen met het aantal onherroepelijk opgelegde schadevergoedingsmaatregelen.

11 Zie “[Cijfers update vervolging en berechting 2010-2014](#)”.

12 Aantal betrokken slachtoffers per jaar: 2010: 15x1 slachtoffer, 1x3 slachtoffers; 2011: 8x1 slachtoffer, 5x2 slachtoffers, 1x3 slachtoffers; 2012: 25x1 slachtoffer, 5x2 slachtoffers, 2x3 slachtoffers, 1x4 slachtoffers en 2x6 slachtoffers; 2013: 13x1 slachtoffer, 6x2 slachtoffers, 2x3 slachtoffers, 4x4 slachtoffers en 1x6 slachtoffers; 2014: 28x1 slachtoffer, 7x2 slachtoffers, 6x3 slachtoffers, 3x4 slachtoffers en 1x10 slachtoffers. Een schadevergoedingsmaatregel kan meerdere slachtoffers betreffen. Het is ook mogelijk dat dezelfde slachtoffers in meerdere zaken tegen verschillende verdachten voorkomen (schriftelijke informatie van het CJIB, 22 mei 2015).

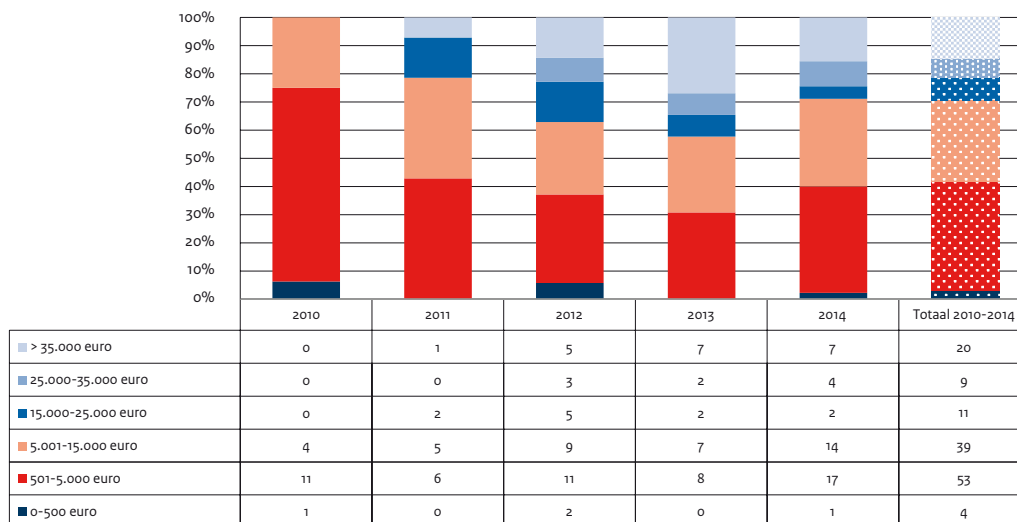
Figuur 1 Aantal opgelegde schadevergoedingsmaatregelen en betrokken slachtoffers, tegen de achtergrond van het aantal veroordelingen voor (mede) mensenhandel (in eerste aanleg) (2010-2014)¹³

Bron: CJIB

1.2 Opgelegde en afgedane bedragen

Opgelegde bedragen

De volgende figuur toont de bedragen die de rechter als schadevergoedingsmaatregel heeft opgelegd. De bedragen zijn per veroordeelde (niet: per slachtoffer) opgelegd.¹⁴ In de periode 2010-2014 zijn veelal bedragen tussen de 500 en 5.000 euro (38,97%) of tussen de 5.000 en 15.000 euro (28,7%) opgelegd. Een maatregel van minder dan 500 euro wordt zelden opgelegd. Daarnaast is vanaf 2012 iets vaker een hoger bedrag dan 15.000 euro opgelegd (al is dat deel in 2014 *relatief gezien* iets kleiner dan in 2012 en 2013).

Figuur 2 Schadevergoedingsmaatregel naar opgelegd bedrag (2010-2014)

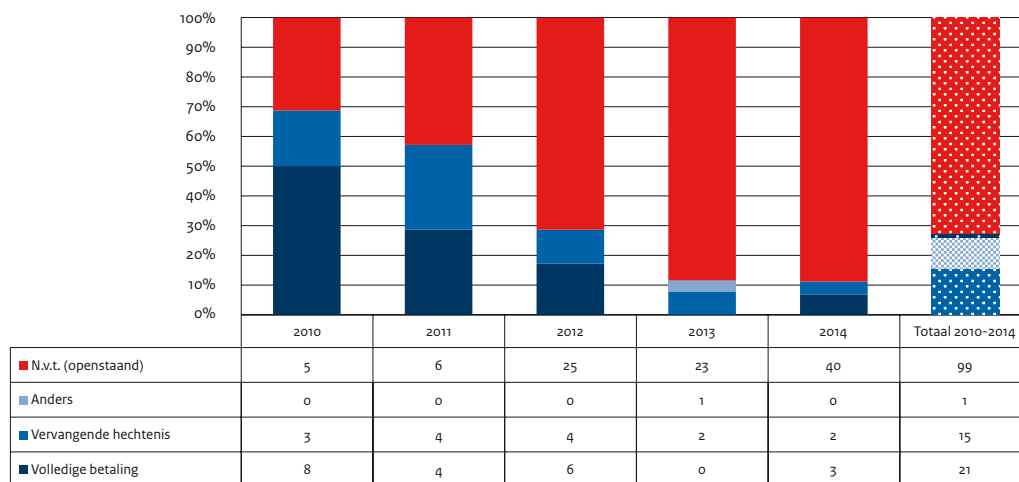
Bron: CJIB

13 Zie ook "Update cijfers vervolging en berechting 2010-2014". Het gaat hier om het aantal veroordelingen voor (mede) mensenhandel in eerste aanleg. Indien een zaak in eerste aanleg tot vrijspraak leidt maar vervolgens in hoger beroep wel tot een veroordeling voor mensenhandel waarbij tevens een schadevergoedingsmaatregel wordt opgelegd, dan is dat niet terug te zien in de OM cijfers (in eerste aanleg) maar wel in het aantal onherroepelijk opgelegde schadevergoedingsmaatregelen. Hiermee kunnen de cijfers niet volledig tegen elkaar worden afgezet. De cijfers in figuur 1 zijn uitsluitend ter indicatie.

14 Zie Nationaal Rapporteur 2014, p. 218.

Inning van de toegewezen vorderingen

De volgende figuur toont welke opgelegde schadevergoedingsmaatregelen in de periode 2010-2014 zijn afgedaan (peildatum: 26 april 2015).¹⁵ De inning van de toegewezen vorderingen blijkt een tijdrovende kwestie.¹⁶ Bijna driekwart (72,8%) van de schadevergoedingsmaatregelen in de periode 2010-2014 (N=136) is nog niet afgesloten. In dat geval heeft de veroordeelde de schadevergoeding nog niet of nog niet volledig betaald.¹⁷

Figuur 3 Schadevergoedingsmaatregelen naar afdoening (2010-2014)¹⁸

Bron: CJIB

Afgedane bedragen

De volgende figuur toont de bedragen die het CJIB heeft geïncasseerd in het totaal aantal schadevergoedingsmaatregelen in de periode 2010-2014. Het grootste deel van de schadevergoedingsmaatregelen was met een bedrag tussen de 501 en 5.000 euro afgedaan. De afgedane bedragen in 2013 en 2014 betreffen in de meeste gevallen nog minder dan 500 euro. Dat hangt, logischerwijs, samen met het relatief grote aantal nog openstaande zaken in die jaren.¹⁹

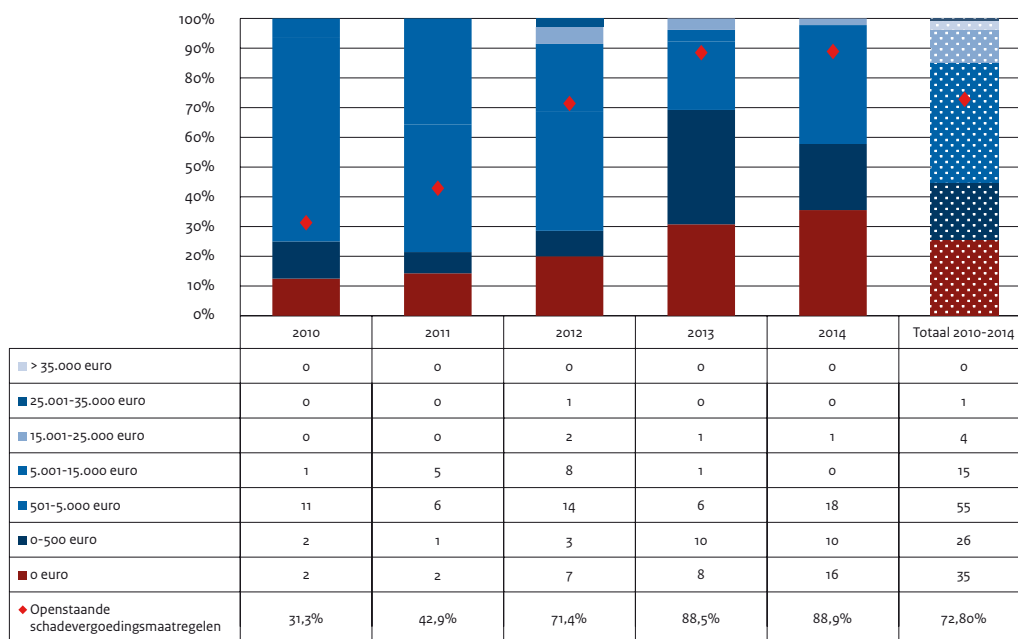
15 De wijze van afdoening heeft betrekking op de laatste actie van het CJIB.

16 Zie ook *Nationaal Rapporteur 2014*, p. 219; *Nationaal Rapporteur 2012*, p. 149.

17 Het komt voor dat de veroordeelde de schadevergoeding in termijnen mag betalen; zie *Nationaal Rapporteur 2014*, p. 219; *Nationaal Rapporteur 2012*, p. 149.

18 De categorie 'N.v.t.' (niet van toepassing) betreft opgelegde schadevergoedingsmaatregelen die nog niet (volledig) zijn geïnd. De categorie 'Anders' wil zeggen dat de zaak gesloten is, maar met een andere reden dan vervangende hechtenis of volledige betaling. Dit kan bijvoorbeeld zijn als de veroordeelde is overleden of dat er een regeling is getroffen tussen veroordeelde en slachtoffer (schriftelijke informatie van het CJIB, 22 mei 2015).

19 Mogelijk zijn hogere bedragen moeilijker te innen en vergen deze daarom meer tijd. Vanaf 2012 zijn hogere bedragen opgelegd (schriftelijke informatie van het CJIB, 22 mei 2015).

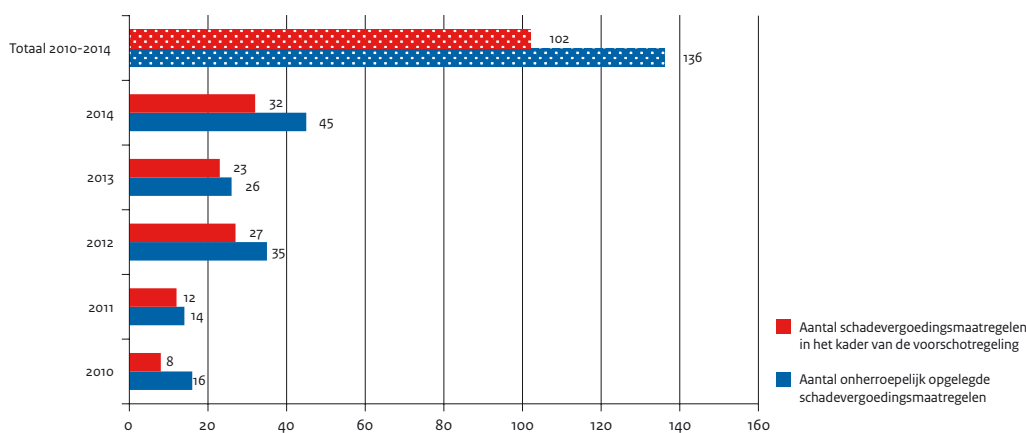

Figuur 4 Schadevergoedingsmaatregelen naar afgedaan bedrag (2010-2014)

Bron: CJIB

1.3 De voorschotregeling

De Wet ter versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces is op 1 januari 2011 in werking getreden, en daarmee ook de voorschotregeling.²⁰ Deze voorschotregeling houdt in dat de staat aan het slachtoffer de schadevergoeding uitkeert wanneer de verdachte binnen acht maanden na het onherroepelijk worden van het vonnis of arrest niet of niet volledig aan zijn of haar betalingsverplichting heeft voldaan.²¹ De voorschotregeling wordt meestal toegepast: in totaal driekwart van de onherroepelijk opgelegde schadevergoedingsmaatregelen is uitgekeerd in het kader van de voorschotregeling. Gemiddeld is in het kader van de voorschotregeling 25.901 euro per schadevergoedingsmaatregel uitgekeerd.

Figuur 5 Schadevergoedingsmaatregelen in het kader van de voorschotregeling (2010-2014)²²

Bron: CJIB

20 Wet van 17 december 2009 (Stb. 2010, 1; Stb. 2010, 291); zie Nationaal Rapporteur 2014, Hoofdstuk 8.

21 Zie verder Nationaal Rapporteur 2014, Hoofdstuk 8.

22 Dit is inclusief de uitkeringen met terugwerkende kracht in 2010 en 2011.

2 Schadefonds Geweldsmisdrijven

Buiten het strafrecht of civiel recht kunnen slachtoffers van mensenhandel hun geleden schade via het Schadefonds Geweldsmisdrijven (hierna: het Schadefonds)²³ verhalen. Het Schadefonds keert een financiële tegemoetkoming uit aan (nabestaanden van) slachtoffers van geweldsmisdrijven, onder wie dus ook slachtoffers van mensenhandel. Medio 2012 heeft het Schadefonds haar beleid met betrekking tot mensenhandelzaken aangepast: mensenhandel wordt per definitie als opzettelijk gepleegd geweldsmisdrijf beschouwd en slachtoffers van seksuele uitbuiting komen in aanmerking voor een hogere financiële tegemoetkoming voor geleden immateriële schade dan voorheen.²⁴ Deze beleidsaanpassingen vertaalden zich in 2012 in hogere financiële tegemoetkomingen maar niet in relatief meer toegekende aanvragen. De nieuwe cijfers tonen dat in 2014 wel substantieel meer aanvragen zijn toegekend. Het gaat om driekwart van de aanvragen, terwijl het in de periode 2010-2013 niet om meer dan 57% leek te gaan.²⁵ Eind 2014 heeft het Schadefonds haar beleid verder aangepast. Sindsdien is het strafrechtelijk onderzoek naar mensenhandel geen vereiste meer bij het besluit over de financiële tegemoetkoming.²⁶ Het is nog te vroeg om uitspraken te doen over de uitwerking die deze beleidsaanpassing heeft op het aantal toegekende financiële tegemoetkomingen.

Deze update bevat de cijfers omtrent de financiële tegemoetkomingen aan slachtoffers van mensenhandel in 2013 en 2014.²⁷ Daarmee vormen deze cijfers een update van paragraaf 8.3 in “Mensenhandel in en uit beeld II”²⁸

2.1 Aantal aanvragen en besluiten

De analyse in deze update betreft gegevens omtrent de *besluiten* op aanvragen voor financiële tegemoetkomingen in 2013 en 2014. Daarmee verschilt deze update van eerdere analyses.²⁹ In voorgaande jaren ging het om alle personen die een aanvraag hadden ingediend, ook als het Schadefonds nog geen besluit op de aanvraag had genomen. Het aantal aanvragen en het aantal besluiten vormen geen cohorten. Het is namelijk mogelijk dat een besluit op een aanvraag in jaar x in een opvolgend jaar kwam.

23 Het Schadefonds Geweldsmisdrijven, dat in 1976 is opgericht, is een zelfstandig onderdeel van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) en is wettelijk verankerd in de Wet schadefonds geweldsmisdrijven; zie verder [Nationaal Rapporteur 2014](#), Hoofdstuk 8; Schadefonds Geweldsmisdrijven 2014a.

24 Schadefonds Geweldsmisdrijven 2013a. Zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), §8.3 voor meer informatie over de beleidskaders omtrent financiële tegemoetkomingen van het Schadefonds.

25 Zie hierover ook [Nationaal Rapporteur 2014](#), §8.3.

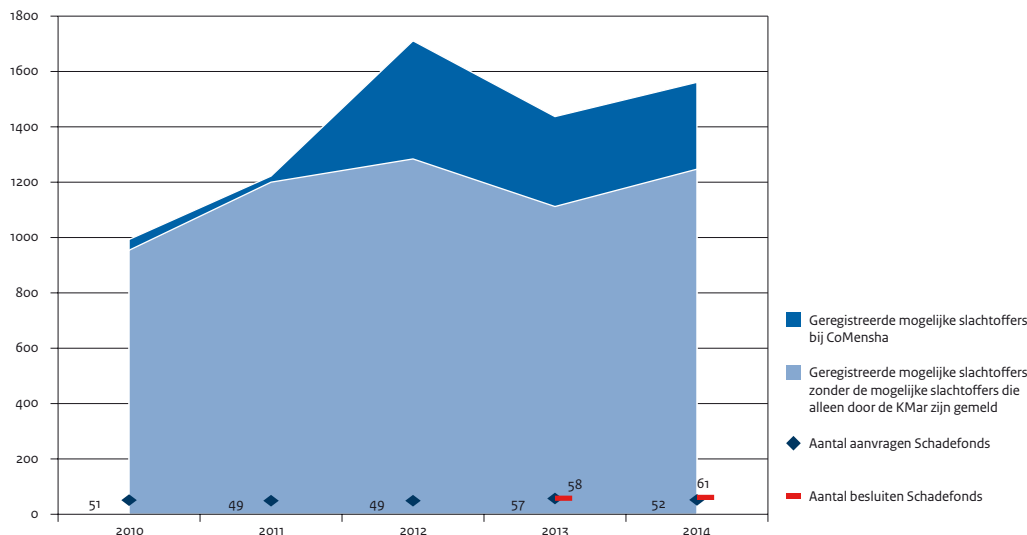
26 Mondelinge informatie van het Schadefonds Geweldsmisdrijven, 18 mei 2015.

27 In tegenstelling tot voorgaande jaren is het uitgangspunt van deze analyse *het besluit* dat door het Schadefonds is genomen. Voorheen was het moment dat het slachtoffer een aanvraag had ingediend leidend. Sinds 2013 worden de beslissingen (toekenningen/afwijzingen) op aanvragen van slachtoffers van mensenhandel door het Schadefonds handmatig bijgehouden. Hiermee kunnen meer gegevens worden bijgehouden. Ook zijn de gegevens die worden verzameld vollediger en betrouwbaarder dan de gegevens die voorheen op grond van de automatisch gegenereerde bestanden over aanvragen (inclusief openstaande aanvragen) werden aangeleverd. Dat heeft er mee te maken dat het Schadefonds ten tijde van het beslismoment over meer (accurate) informatie over een slachtoffer kan beschikken dan ten tijde van het moment dat een mogelijk slachtoffer een aanvraag bij het Schadefonds indient (schriftelijke informatie van het Schadefonds, 18 mei 2015).

28 Zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), §2.7 voor de Verantwoording van de onderzoeksmethoden (dezelfde onderzoeksmethoden zijn gehanteerd voor deze cijfermatige update); zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), §B3 voor de toelichting bij de figuren, tabellen en toegepaste statistiek. Een verschil met de eerdere analyses ([Nationaal Rapporteur 2014](#) en [Nationaal Rapporteur 2012](#)) is dat het uitgangspunt van deze analyse het besluit dat door het Schadefonds is genomen betreft. Voorheen was het moment dat het slachtoffer een aanvraag had ingediend leidend; zie hierover meer in §1.1.

29 Zie [Nationaal Rapporteur 2012](#); [Nationaal Rapporteur 2014](#).

De volgende figuur toont het aantal besluiten in 2013 (N=58) en 2014 (N=61) in verhouding tot het aantal mogelijke slachtoffers dat bij CoMensha is geregistreerd. Om toch een vergelijking te kunnen maken met voorgaande jaren is in de figuur tevens het aantal aanvragen toegevoegd. De cijfers over aanvragen in 2013 en 2014 betreffen echter *voorlopige cijfers* omdat het hierbij uitsluitend gaat om aanvragen waarop het Schadefonds reeds een definitief besluit had genomen (peildatum: 16 maart 2015). Het valt op dat slechts een klein aandeel van de mogelijke slachtoffers dat bij CoMensha wordt aangemeld een beroep doet op het Schadefonds.

Figuur 6 Aantal aanvragen en besluiten bij het Schadefonds in verhouding tot het aantal mogelijke slachtoffers³⁰ (2010-2014)

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

2.2 Persoonskenmerken

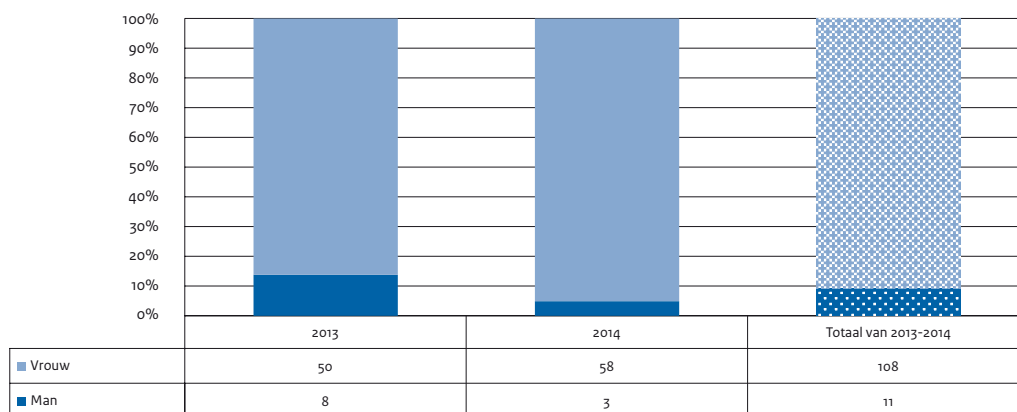
De volgende figuren tonen de persoonskenmerken (geslacht, leeftijden, nationaliteiten en herkomstregio's) van slachtoffers van wie het Schadefonds over de aanvraag heeft besloten.

Geslacht

Veruit de meerderheid van de slachtoffers met wie het Schadefonds te maken krijgt is vrouw. Zoals de volgende figuur toont is in 2013 13,8% man en in 2014 ging het om 4,9%.³¹

³⁰ Zie ook "Update cijfers mogelijke slachtoffers 2010-2014".

³¹ Ook bij CoMensha is veruit de meerderheid van de aangemelde mogelijke slachtoffers vrouw. In 2013 en 2014 was het aandeel mannen respectievelijk 11,8% (van N=1.437) en 15,8% (van N=1.561). Het is overigens denkbaar dat slachtoffers niet meteen na aanmelding bij CoMensha een aanvraag bij het Schadefonds indienen maar dat hier enige tijd overeen gaat. Hoeveel tijd hier overeen gaat blijkt niet uit de cijfers. Zie verder de "Update cijfers mogelijke slachtoffers 2010-2014".

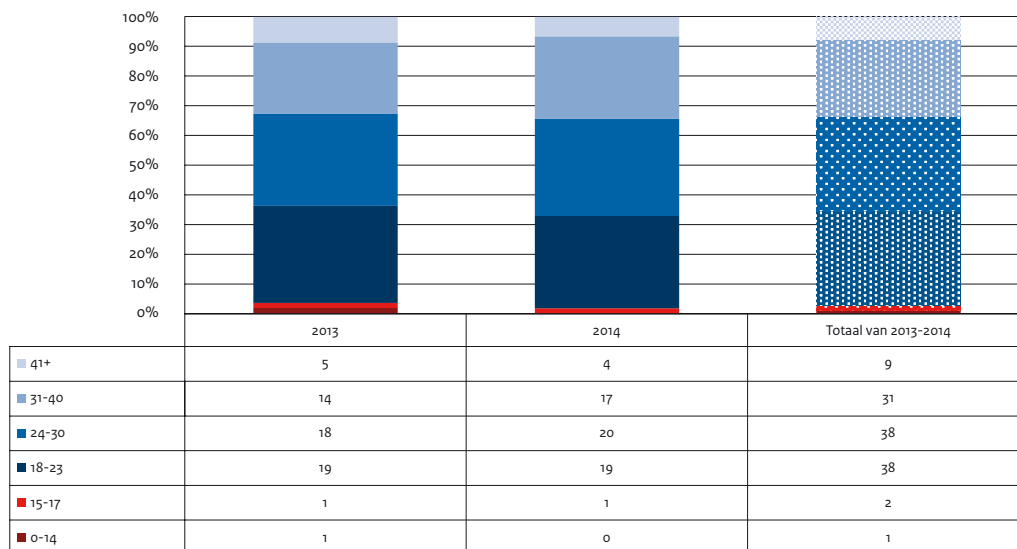

Figuur 7 Geslacht (2013-2014)

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

Leeftijd

De volgende figuur toont de leeftijd van slachtoffers ten tijde van het moment dat er een beslissing werd genomen op hun aanvraag bij het Schadefonds. De grootste groep slachtoffers is tussen de 18 en 31 jaar. Het gaat in totaal om 63,9%.³² Het Schadefonds krijgt nog steeds zelden met minderjarige slachtoffers te maken, zoals reeds eerder in “Mensenhandel in en uit beeld II” is opgemerkt.³³ In 2013 en 2014 is slechts 2,5% van de slachtoffers met wie het Schadefonds te maken kreeg minderjarig. Dat is een behoorlijk verschil met het aandeel minderjarigen dat bij CoMensha is aangemeld: namelijk 18%.³⁴

Figuur 8 Leeftijdscategorieën (2013 en 2014)

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

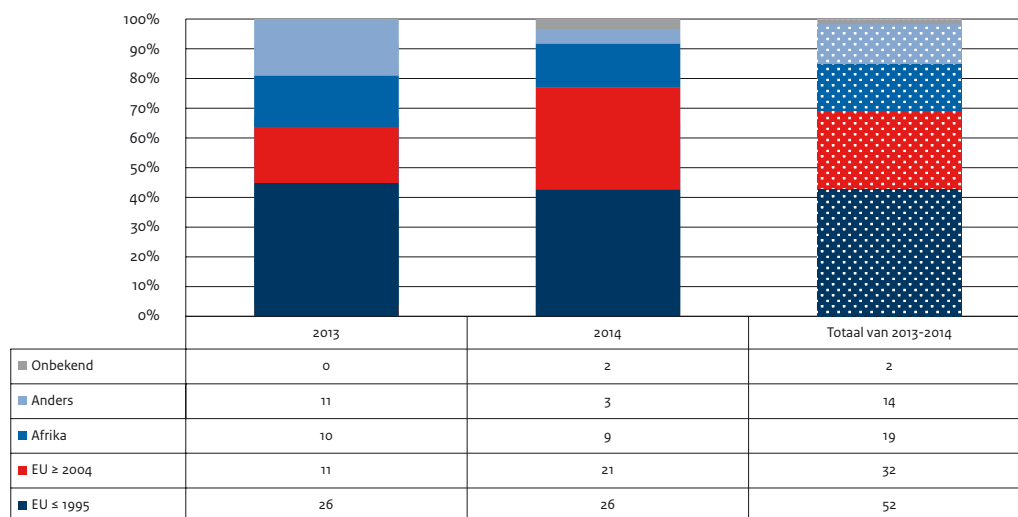
32 Van het aantal mogelijke slachtoffers dat in 2013 en 2014 bij CoMensha is aangemeld is 58,4% vrouw. Zie ook de “Update cijfers mogelijke slachtoffers 2010-2014”.

33 Zie Nationaal Rapporteur 2014, p. 226.

34 Zie “Update cijfers mogelijke slachtoffers 2010-2014”.

Herkomstregio

De volgende figuur toont het aantal besluiten naar herkomstregio's van slachtoffers. De slachtoffers met wie het Schadefonds te maken kreeg in 2013 en 2014 zijn afkomstig uit 31 verschillende landen, met name uit Nederland (42% (=50)), Hongarije (9,2% (=11)) en Bulgarije (8,4% (=10)). Opvallend is dat het aandeel slachtoffers uit Midden- en Oost-Europese landen (EU \geq 2004 in Figuur 9) groter is dan voorheen.³⁵ Het gaat om bijna 19% in 2013 en 34,4% in 2014 terwijl het voorheen om niet meer dan 10% ging.³⁶ Daartegenover is het aandeel slachtoffers uit (West-)Afrikaanse landen kleiner dan voorheen. Het gaat om 17,2% in 2013 en om 14,8% in 2014 terwijl het in de periode 2010-2012 een derde tot de helft van de aanvragen betrof.

Figuur 9 Herkomstregio's (2013 en 2014)³⁷

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

2.3 Uitbuitingsvormen

Vanaf 2013 registreert het Schadefonds op verzoek van de Nationaal Rapporteur of de slachtoffers binnen of buiten de seksindustrie zijn uitgebuit. De volgende figuur toont dat in 2013 en 2014 bij in totaal 89,9% van de slachtoffers sprake zou zijn van een (poging) tot seksuele uitbuiting.³⁸ In de overige gevallen zou sprake zijn van uitbuiting buiten de seksindustrie.³⁹

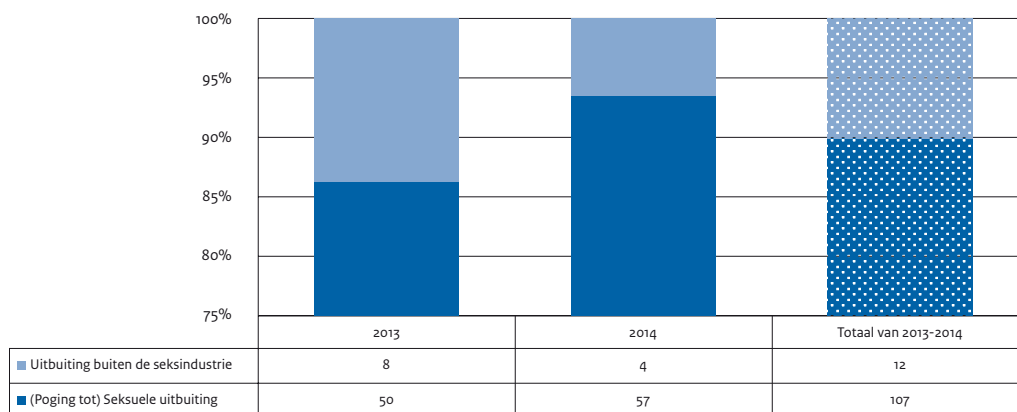
35 Zie ook *Nationaal Rapporteur 2014*, Hoofdstuk 8.

36 Zie *Nationaal Rapporteur 2014*, Hoofdstuk 8. Een mogelijke verklaring voor het grotere aandeel slachtoffers uit Midden- en Oost-Europese landen is dat het Schadefonds meer is gaan samenwerken met externe partijen zoals SHOP en Fier Fryslân om meer bekendheid met het Schadefonds te creëren zodat deze instanties slachtoffers naar het Schadefonds kunnen doorverwijzen (schriftelijk informatie van het Schadefonds, 18 mei 2015).

37 EU \leq 1995: Nederland (veruit de meerderheid), Duitsland en België; EU \geq 2004: Bulgarije, Kroatië, Polen, Hongarije, Letland, Estland, Tsjechië, Roemenië en Litouwen; Afrika: Nigeria, Guinee, Oeganda, Kenia, Sierra Leone, Liberia en Angola; Anders: Oekraïne, Latijns-Amerika en Caraïben (Brazilië, Venezuela, Dominicaanse Republiek, Nederlandse Antillen) en Azië (India, Filipijnen, Indonesië, China) en Midden-Oosten en Noord-Afrika (Marokko, Syrië, Irak).

38 Dit is inclusief hetgeen dat strafbaar is gesteld in artikel 273f, lid 1 aanhef en sub 3 Sr.

39 Dit kan uitbuiting buiten de seksindustrie in combinatie met seksuele uitbuiting betreffen.

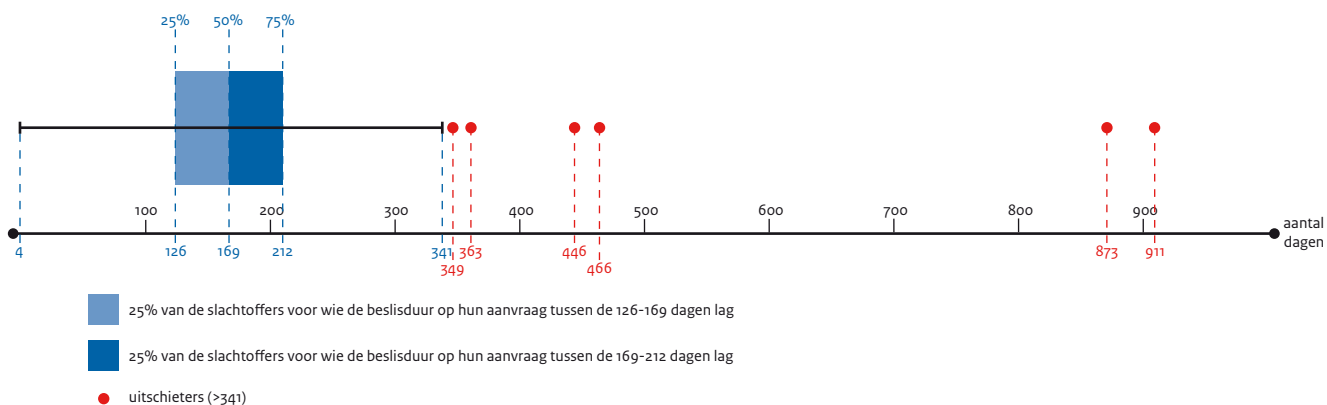
Figuur 10 Soort mensenhandel opgegeven door aanvrager (2013 en 2014)

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

2.4 Beslissingen op aanvragen

Beslisduur

Het Schadefonds hanteert de richtlijn dat binnen 180 dagen (zes maanden) wordt besloten over de aanvraag.⁴⁰ In complexe zaken kan het Schadefonds uitstel aanvragen.⁴¹ De 180-dagen termijn is voor iets meer dan de helft (55,5% van N=119) van de slachtoffers in 2013 en 2014 gehaald. Zoals ook de volgende figuur toont, kwam voor een kwart van de slachtoffers het besluit ongeveer binnen vier maanden (voor of op 126 dagen) en voor de helft van de gevallen kwam het besluit binnen een half jaar (voor of op 169 dagen). Voor driekwart van de slachtoffers kwam het besluit ongeveer binnen zeven maanden (voor of op 212 dagen).⁴²

Figuur 11 Beslisduur (totaal van 2013 en 2014, N=119)⁴³.

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

40 Dit is opgenomen in het kwaliteitshandvest: <https://schadefonds.nl/over-schadefonds/de-organisatie/kwaliteits-handvest>. Zie voor de beslistermijn en voor het verlengen/uitstel hiervan artikel 3:18 Awb (schriftelijke informatie van het Schadefonds, 21 mei 2015).

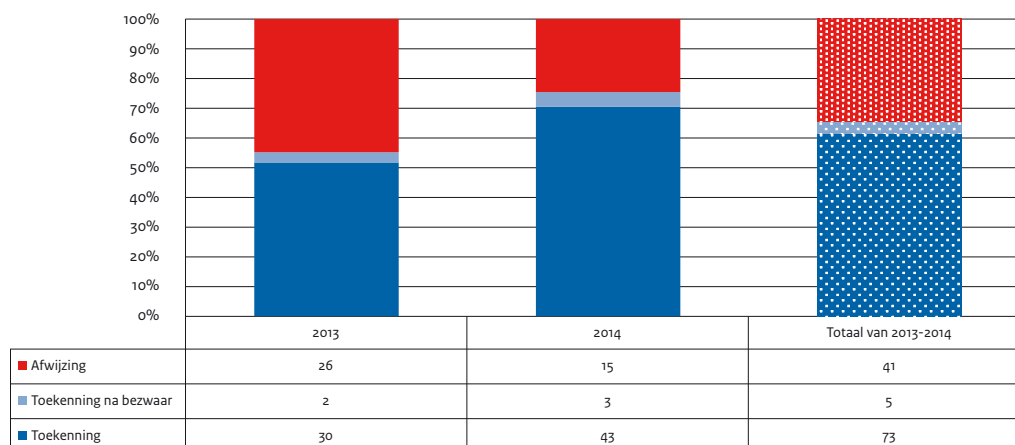
41 Wanneer niet binnen de beslistermijn over de aanvraag is besloten en wanneer geen uitstel is aangevraagd kan het slachtoffer een dwangsom opvragen (schriftelijke informatie van het Schadefonds, 18 mei 2015).

42 Het gemiddelde in 2013 is 191,8 dagen (N=58; Sd: 158,5 dagen) en het gemiddelde in 2014 is 171 dagen (N=61; Sd: 74,3 dagen). Er is sprake van enkele uitschieters (slachtoffers voor wie de beslisduur 349, 363, 446, 466, 873 of 911 dagen betrof).

43 Het is voor het eerst dat voldoende gegevens voor handen zijn om de beslisduur in beeld te kunnen brengen.

Aantal toekenningen en afwijzingen

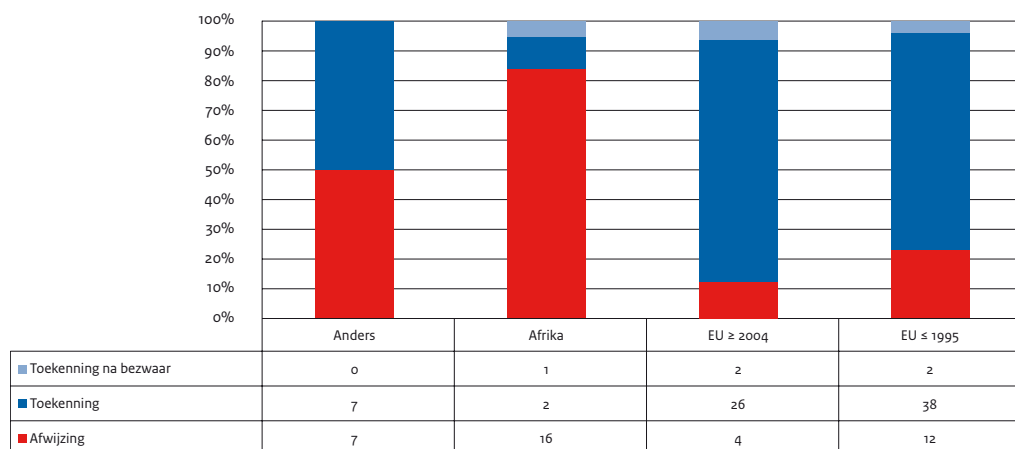
De volgende figuur toont hoeveel aanvragen het Schadefonds in de periode 2013-2014 heeft toegekend dan wel afgewezen.

Figuur 12 Beslissingen (2013 en 2014)

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

In 2014 zijn meer aanvragen toegekend dan in 2013.⁴⁴ In totaal is in 55,2% (=32) in 2013 en 75,4% (=46) in 2014⁴⁵ sprake van een toegekende financiële tegemoetkoming door het Schadefonds. Zoals uit de volgende figuur blijkt zijn het, net als in voorgaande jaren, met name aanvragen van slachtoffers uit een Afrikaans land die worden afgewezen.^{46,47}

Figuur 13 Beslissingen naar herkomstregio (totaal van 2013 en 2014)⁴⁸

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

44 Het percentage toekenningen van financiële tegemoetkomingen lijkt in de periode 2013-2014 te zijn toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. In de periode 2009-2012 was juist sprake van een daling van het aandeel toegekende financiële tegemoetkomingen. In 2009 kreeg nog 78% (=35) van de slachtoffers een financiële tegemoetkoming toegekend, maar in 2010, 2011 en 2012 is dat gedaald naar respectievelijk 57% (=29), 43% (=21) en 43% (=12). De analyse over de laatstgenoemde periode betrof echter, in tegenstelling tot deze update, een analyse op het aantal toekenningen. Zie verder *Nationaal Rapporteur 2014*, Figuur 8.11 en Tabel B4.7.13.

45 Dit is inclusief de toekenningen nadat het slachtoffer bezwaard op het aanvankelijke negatieve besluit van het Schadefonds had ingediend.

46 Zie ook *Nationaal Rapporteur 2014*, Hoofdstuk 8.

47 Hiermee verschillen slachtoffers uit (West-)Afrikaanse landen significant van de andere slachtoffers: χ^2 : 24,787; df: 1; $p < 0,001$ (ϕ : 0,456; $p < 0,001$).

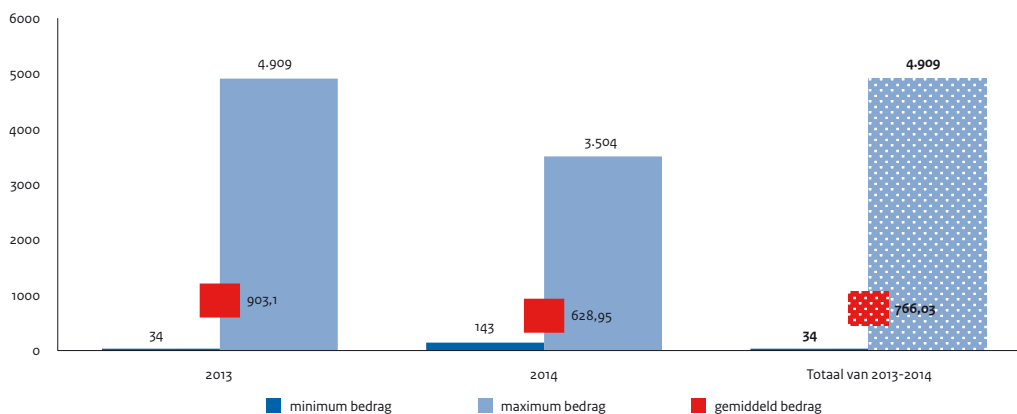
48 Dit is exclusief twee slachtoffers van wie de herkomstregio niet is geregistreerd.

2.5 Schadeposten

Materiële schade

De hoogte van een financiële tegemoetkoming kan variëren van 1.000 euro tot 10.000 euro voor de immateriële schade en tot maximaal 25.000 voor de materiële schade.⁴⁹ Per 15 oktober 2014 werkt het Schadefonds met *all-in* bedragen. Dat wil zeggen dat er geen aparte bedragen meer worden uitgekeerd voor materiële en immateriële schade maar dat de tegemoetkoming in één som wordt uitgekeerd. Indien een aanvraag vóór 15 oktober 2014 werd gedaan maar het besluit volgde daarna, dan kon de aanvrager kiezen voor het oude beleid dan wel voor de *all-in* bedragen.⁵⁰ Omdat bijna alle tegemoetkomingen in 2014 nog volgens het oude beleid zijn uitgekeerd en omwille van de vergelijkbaarheid van de cijfers, zijn in Figuur 15 en Figuur 16 de *all-in* bedragen buiten beschouwing gelaten.⁵¹

Van het aantal toekenningen in 2013 en 2014 (N=78) is in ongeveer de helft (51,2%)(=40) een financiële tegemoetkoming voor materiële schade gegeven, waarvan de bedragen sterk uiteenlopen.⁵² De onderstaande figuur toont de minimale, maximale⁵³ en gemiddelde financiële tegemoetkomingen voor materiële schade in 2013 en 2014.⁵⁴

Figuur 14 Financiële tegemoetkoming voor materiële schade

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

Immateriële schade

De mogelijke financiële tegemoetkomingen voor immateriële schade zijn door het Schadefonds opgedeeld in acht schalen.⁵⁵ Het minimale bedrag dat kan worden toegekend in deze periode was 600 euro (schaal 1). Maximaal kon 10.000 euro (schaal 8) worden toegekend. Van het aantal toegekende tegemoetkomingen in

49 Zie Schadefonds Geweldsmisdrijven 2013a-d; Schadefonds Geweldsmisdrijven 2014a-d.

50 Mondelinge informatie van het Schadefonds Geweldsmisdrijven, 10 februari 2015.

51 In drie gevallen is in het jaar 2014 een *all-in* toekenning gedaan. Dit is alleen gedaan wanneer het gunstiger zou zijn voor het slachtoffer en uitsluitend op nadrukkelijk verzoek van het slachtoffer (schriftelijke informatie van het Schadefonds, 18 mei 2015).

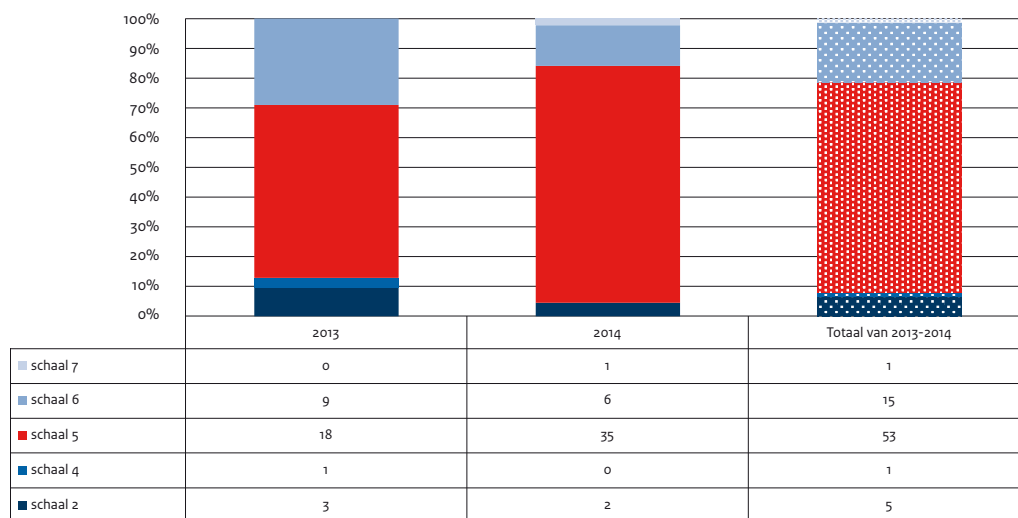
52 Het gemiddelde in 2013 was €903,1 euro (N=20; Sd: €1249,45) en in 2014 €628,95 (N=20; Sd: €794,33). Het gemiddelde van 2013 en 2014 gezamenlijk was €766,03 (N=40; Sd: €1042,697).

53 Maximaal kan 25.000 euro worden uitgekeerd als tegemoetkoming voor materiële schade, maar dat is in het geval van slachtoffers van mensenhandel nog nooit voorgekomen. Zie ook 'Beleidsbundel Schadefonds Geweldsmisdrijven,' 11 juni 2013, https://schadefonds.nl/images/beleidsbundel_20130611.pdf.

54 Dit is inclusief de toekenningen nadat een slachtoffer bezwaar op een eerste negatieve besluit van het Schadefonds had ingediend. De *all-in* bedragen zijn in de berekening van deze cijfers buiten beschouwing gelaten.

55 Het gaat hier louter om toekenningen van financiële tegemoetkomingen inzake immateriële schade. Verrekening van schadeposten als (vergoeding van) reiskosten en rechtsbijstand zijn buiten beschouwing gelaten. Schaal 1: 600 t/m 1.000 euro. Schaal 2: 1.500 t/m 1.750 euro. Schaal 3: 2.300 t/m 2.500 euro. Schaal 4: 3.000 t/m 3.500 euro. Schaal 5: 4.500 euro. Schaal 6: 6.000 euro. Schaal 7: 8.000 t/m 9.000 euro. Schaal 8: 10.000 euro. In deze figuur zijn de *all-in* bedragen niet meegerekend (=3). Zie ook Schadefonds Geweldsmisdrijven 2013b-d; Schadefonds Geweldsmisdrijven 2014b-d.

2013 en 2014 (N=78) is in 96,1% (=75) een financiële tegemoetkoming toegekend voor immateriële schade.⁵⁶ Veruit de meerderheid van de toegekende financiële tegemoetkomingen voor immateriële schade valt in schaal 5 (4.500 euro).⁵⁷ Het gaat in 2013 en 2014 om 70,7% (van N=75)⁵⁸.

Figuur 15 Financiële tegemoetkoming voor immateriële schade

Bron: Schadefonds Geweldsmisdrijven

⁵⁶ Dit is inclusief toekenningen van financiële tegemoetkomingen die na een bezwaarprocedure zijn toegekend.

⁵⁷ Dit is het standaardbedrag voor slachtoffers van seksuele uitbuiting. Het toegekende bedrag kan lager zijn wanneer niet sprake is van seksueel binnendringen (denk bijvoorbeeld aan webcamseks) en indien het uitbuiting buiten de seksindustrie betreft. Het bedrag kan hoger uitvallen indien grof fysiek geweld is gebruikt, de frequentie van het (fysiek) geweld hoger is en de duur van de uitbuiting langer (schriftelijke informatie van het Schadefonds, 18 mei 2015).

⁵⁸ Dit kan verklaard worden op basis van de aanpassing van het beleid van het Schadefonds in 2012, waarbij slachtoffers van seksuele uitbuiting in aanmerking komen voor een hogere financiële tegemoetkoming voor geleden immateriële schade dan voorheen; zie [Nationaal Rapporteur 2014](#), p. 233.

Tot slot

Cijfers vormen een basis voor de aanpak van mensenhandel. De cijfers in deze update schetsen de mensenhandel *in beeld* en zijn een weergave van de aanpak van mensenhandel. Cijfers kunnen ook tot vragen leiden waarop de antwoorden verder richting kunnen geven aan de aanpak van mensenhandel. Een aantal van de in deze update genoemde vragen verdient verder onderzoek.

De cijfers over de schadevergoedingen vormen een update van “[Mensenhandel in en uit beeld II](#)”. Deze update is onderdeel van een reeks updates: “[Update cijfers mogelijke slachtoffers 2010-2014](#)”, “[Update cijfers vreemdelingrechtelijke bescherming 2010-2014](#)” en “[Update cijfers vervolging en berechting 2010-2014](#)”.

Dank gaat uit naar het Centraal Justitieel Incassobureau en het Schadefonds Geweldsmisdrijven voor het aanleveren van de gegevens.

Lijst van geraadpleegde literatuur

NRM₅

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2007). *Vijfde Rapportage van de Nationaal Rapporteur*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

NRM₇

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2009). *Zevende Rapportage van de Nationaal Rapporteur*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

Nationaal Rapporteur 2012

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2012). *Mensenhandel. Jurisprudentie mensenhandelzaken 2009-2012. Een analyse*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

Nationaal Rapporteur 2014

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2014). *Mensenhandel in en uit beeld II. Cijfermatige rapportage (2008-2012)*. Den Haag: Nationaal Rapporteur.

Sas 2010

Sas, A.H (2010). 'Strafrecht voor civilisten: de verbetering van de mogelijkheid om schade via het strafrecht te verhalen', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* (3): pp. 80-87.

Sas 2012

Sas, A.H (2012). 'Strafrecht voor civilisten deel II: over de gewijzigde Wet schadefonds geweldsmisdrijven en nog enkele opmerkingen over schadeverhaal via het strafproces', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* (2): pp. 45-60.

Schadefonds Geweldsmisdrijven 2013a

Schadefonds Geweldsmisdrijven (2013a). *Beleidsbundel 6 november 2013*, Rijswijk, https://schadefonds.nl/images/beleidsbundel_extern_20131106.pdf (geraadpleegd: 23 mei 2015).

Schadefonds Geweldsmisdrijven 2013b

Schadefonds Geweldsmisdrijven (2013b). *Letsellijst 23 mei 2013*, Rijswijk, https://schadefonds.nl/images/20130523_Letsellijst.pdf (geraadpleegd: 23 mei 2015).

Schadefonds Geweldsmisdrijven 2013c

Schadefonds Geweldsmisdrijven (2013c). *Letsellijst 6 november 2013*, Rijswijk, https://schadefonds.nl/images/20131106_Letsellijst.pdf (geraadpleegd: 23 mei 2015).

Schadefonds Geweldsmisdrijven 2013d

Schadefonds Geweldsmisdrijven (2013d). *Letsellijst 18 december 2013*, Rijswijk, https://schadefonds.nl/images/20131218_Letsellijst.pdf (geraadpleegd: 23 mei 2015).

Schadefonds Geweldsmisdrijven 2014a

Schadefonds Geweldsmisdrijven (2014a). *Beleidsbundel 15 december 2014*. Rijswijk, https://schadefonds.nl/images/beleidsbundel_15122014.pdf (geraadpleegd: 23 mei 2015).

Schadefonds Geweldsmisdrijven 2014b

Schadefonds Geweldsmisdrijven (2014b). *Letsellijst 15 oktober 2014*, Rijswijk, https://schadefonds.nl/images/20141015_Letsellijst.pdf (geraadpleegd: 23 mei 2015).

Schadefonds Geweldsmisdrijven 2014c

Schadefonds Geweldsmisdrijven (2014c). *Letsellijst 18 maart 2014*, Rijswijk, https://schadefonds.nl/images/20140318_Letsellijst.pdf (geraadpleegd: 23 mei 2015).

De Nationaal Rapporteur rapporteert over de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland

Wat doet de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen?

De Nationaal Rapporteur rapporteert over de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland en heeft een onafhankelijke positie. De Rapporteur monitort de effecten van het beleid dat op deze terreinen wordt gevoerd, signaleert knelpunten en doet aanbevelingen om de aanpak te verbeteren. De Rapporteur heeft geen opsporingsbevoegdheden en is geen klachteninstantie.

Wie is de Nationaal Rapporteur?

De Nationaal Rapporteur is Corinne Dettmeijer-Vermeulen. Zij wordt in haar werkzaamheden ondersteund door een team van onderzoekers afkomstig uit diverse disciplines, waaronder de rechtsgeleerdheid, criminologie, antropologie, politicologie, filosofie en sociale psychologie.

Welke activiteiten verricht de Nationaal Rapporteur?

De Nationaal Rapporteur verzamelt kwantitatieve en kwalitatieve gegevens door het doen van eigen onderzoek, intensief contact te onderhouden met het veld, het organiseren en bijwonen van conferenties en deel te nemen aan taskforces en expertgroepen. De onderzoeksresultaten en de hieruit voortvloeiende aanbevelingen publiceert de Rapporteur in openbare (deel)rapportages. Deze bevatten ook beschrijvende informatie over het fenomeen, relevante wet- en regelgeving, preventie, opsporing en vervolging van daders en hulpverlening aan slachtoffers. De Rapporteur monitort of en hoe de aanbevelingen in de praktijk vorm krijgen. Omdat mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen dikwijls grensoverschrijdende aspecten kennen, is de Rapporteur ook op internationaal niveau actief. Zo adviseert de Rapporteur binnen een netwerk van rapporteurs over het te voeren Europese beleid inzake de bestrijding van mensenhandel.

Postadres

Postbus 20301
2500 EH Den Haag
Telefoon: 070 370 45 14
www.nationaalrapporteur.nl